

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÁGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTO:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Uj harcok előtt. Itéljen a nemzet...

Egy kormány bukást kiheverve, megint összeült a magyar parlament. A kormány szerint, hogy lehetőleg addig szét ne menjen, amíg meg nem szavazta a véderőjavaslatokat; az ellenzék szerint, hogy addig együtt maradjon, amíg a többség meg nem igyekszik valóítani egyik programpontját: a demokratikus választási reformot.

A két álláspontot békésen összeegyeztetni — minden jel szerint — lehetetlenség. Kezddőni fog hát a harc, vagy bent magában a parlamentben, vagy az új parlamentért az országban.

A kormány sajtója elsősorban magában a képviselőházban való harccal fenyeget, az ellenzéknek a Házban való letörésétől, ha kell kidobásuktól sem riadnak vissza — mondják — a munkapárt negyven elszánt harcosai. És ha ez meg nem történne, valóban sajnálatos volna. A mai magyar parlamentárizmus gyönyörű példákval szolgált már; betetőzésül most még csak az kellene, hogy benn a parlamentben az ökök erejével győzzék meg a többség urai a kisebbségi képviselőket. Nagyszerűen illenek a Khuen-kormány rendszeréhez, a Khuen-Héderváry emlékeztetés husz éves bánágából vesztegetés és egyéb zavaros vizeken át miniszterelnöksége mostani órájáig vezető kormányzati politikájához.

Ő — a miniszterelnök — talán már látta is a jól ismert képet felelevenedni. A pénz, terror, hatalom minden fegyvere és az ezzel való harc minden eszköze ott lehetett reménysegei között. A boldog horvát időkre gondolt, 20 éves rémuralmára, amit most felélesztett a késő utódok elriasztása okából, hogy akik nem látták és hallották vitézi tetteit, most lássák és féljenek.

Még csak azt se kell hinni, hogy ez valami ábrándkép élt és él benne. Bizony megmutatta a mi „magyar“ miniszterelnökünk, hogy nem kevésbé becsüli ő le a magyar alkotmányt sem, hogy nem kevésbé kész minden eszközzel elnémitani a magyarság nemzeti törekvéseit és népének érvényesülési lehetőségeit, mint egykor és most lent Horvátországban, s megmutatta, hogy azok az eszközök jók neki a magyarság ellen is, hogy kész alkotmányunk ellen is törni, ha lehet, ha ez neki sikert hoz.

De mindez nem kecsegteti talán sok reménnyel, még nem érzi magát elég erősnek és elleneit elég gyengének arra, hogy bent a képviselőházban minden jog és törvény letiprásával vigye keresztül akarátát a mai kormány-pártnak a nemzeti akarattal szemben.

Nem maradna más számára, mint megkezdeni hát a harcot az országban, mint mondani szokás: itéljen a nemzet.

Előbb talán még meg fog próbálkozni, hogy mire mehet — egy kis Horvátországból becsempészett minta szerint — az ugynevezett békés tervekkel. Ez a békés terve azt jelenti, hogy ha már nem lehet becsapni egy egész pártot, egyenként kell megnyergelni az embereket. Erre is van receptje. A Papp Zoltán esetét minden percben kész megismételni, de ennek eredményében talán maga sem bizik, mert bizonyára ezzel már megpróbálkozott, de a harcolók közül senkivel nem tudott boldogulni.

Számítása szerint, mindig vannak képviselők, akik félnek az új választástól. Ezeknek ijesztése a másik „békés“ fegyver. Mi nem hisszük, hogy azok, akik már majd egy esztendeje önzetlen harcot folytatnak a parlamentben és az országban is; akik végig álltak egy fárasztó nyári obstrukcióban, akik szembeálltak egy elnöki furfanggal való letörési szándéknak, s végig becsülettel küzdöttek ideális céljukért: az általános, egyenlő, községenkénti titkos választójogért, — ettől, még a Khuen receptjei között is csak mérsékelt hatásnak jelzett fegyvertől — ha egyáltalában annak lehet nevezni — megijednének. El sem tudjuk képzelni, hogy ez megtörténhessék a választásoktól való félelemből, mert hiszen az ilyen mandátumföltöltő ijedős politikusok, egyébként sem szoktak belemenni a harcba, azok pedig, akik már benne voltak, sokkal inkább választóiktól, mint a kormány kezétől várják a nemzeti jutalmat. S minden becsületes embertől azt meg is kapják.

Maradna, hogy itéljen a nemzet. Itéljen a nemzet, hogy mi kell neki? Fokozott vér és pénzáldozatok, vagy tisztességes politika minden vonalon? Itéljen a nemzet, de ha nem találja jól itélni, akkor javítson az ítéleten a pénz és a hatalom minden ereje és ha ez sem elég: folyjon a vér az egyik oldalon; vesztegetés, terror, presszió, a másik oldalon. S ha így meg lesz „a nemzet akaratából“ szerzett többség, ugyan mit gondolnak a tisztelt kormánypárton, hogy a megtépzott ellenzék — mert hiszen a teljes kiirtással ők sem számolnak a valóságban — szállítani fogja az ő követeléseiket? Bizony nem érnének így se el semmit, csak új harcok elé állítanak az országot, s kezdődne elölről a harc, melynek vége csak egy lehet: félszázad után végre lehetővé tenni egy tiszta választást, hogy annyi évtized múlva végre megnyilatkozhassék a nemzet is: harcot akar-e, vagy alkotmányos, békés munkálkodást!?

— A képviselőház ülése pénteken ismét zajos volt. Kállay Tamás is kettőt szólott. Azt mondta: Ne szavazzunk! Reá a székelyek nem is fognak szavazni. A véderő tárgyalása elmaradt. De Beöthy alelnököt erőszakosságáért zártüléssel megrótták Kállayval együtt.

Zokogó görcsök a főispán miatt.

Előre bocsátjuk, hogy nem mi zokogunk. A vármegye és város közönségének sincs oka a zokogásra...

Laptársunk, a főispáni félhivatalos szócső zokog és neki erre bőven is van oka. Sőt azt csodáljuk, hogy első helyen közölt, még a Megváltó föltámadásának méltatásánál is előbbre helyezett búcsuztatóját — egészen stilszerűen — gyászkerertbe nem hozta.

A zokogva távozó ezt tőle elvárhatta volna, mert valóban elévülhetlen érdemeket szerzett és örökös hálaára kötelezhette őtet — tulbuzgó pártolásával.

Hiszen talán az országban sincs oly élelmes vigéc, aki úgy tudta volna tömni üzletszerzéssel gazdája mindig éhes, telhetetlen zsebeit, mint ahogyan az immár hihetőleg utóljára elnökölt főispán neki azt ki- eszközölte. Valóságos Eldorádot teremtett számára — a Tolvajos hágótól Nagykenyig és a Nagygag fogadótól le Homoróddarócig. Versenyen kívül kezeibe adta ura és parancsolója, kormányzója, a birka szelidséggel megáldott alattvalókat, hogy aztán ő kelme kegyes leereszkedéssel bezsebelhesse — a politikai boszu gyümölcseit, melyek állandóan vágyai netovábbját, titkolt céljai keresztül vitelét szolgálják. Nem nézve, nem tekintve azt, hogy minő utálatos uton-módon jut hozzá az ártatlanok üldözéséből származó és így már eredeténél fogva átokkal súlyosított falatokhoz.

Talán karóba-huzatás terhével parancsolták meg az utonom jogkörrel bíró, de a mellett megállani nem merő községeknek, hogy csakis tőle szabad, tőle kötelesek beszerezni a legutolsó iv nyomtatványt is. Konfiskálták ezzel a községek autonómiáját s hivatalos hatalommal kényszerítették a nála való bevásárlásokra.

Még a vármegyei gazdasági egyesület is a főispán politikai szolgálatába állott e téren.

Szóval a hova a főispáni hatalom boszuálló karja csak elérhetett, onnan minden zsebet töltő, falánk éhséget csillapító nagy falat önként a félhivatalos ölébe hullott és oda potyog mai napig is. Hadd legyen mit falatozzanak a gyermekek, ha ugyan volnának... A munkákat a vármegyei székely iparfejlesztés, de még inkább a nagy zokogó elnöksége alatt álló ugynevezett iparfejlesztő bizottság dicsőségére — inkább százföldre szállítja, csak hogy a vérbeli székely, ki testvéreiért áldozatkészséggel küzd, fárad, robotol és fogságot szenved — elzárassék a megélhetési forrás minden lehetőségétől.

Azt akarják, hogy jóslásunk beteljesedjék. Azt akarják, hogy 50 év múlva a székelyekből még hirmondó se maradjon itt, a Székelyföldön. Mi egymagunkban ellenállani képesek nem vagyunk. Minket fogságba hurcoltat a hatalmi önkény és vad erőszakkal törtet boszuálló céljai felé.

De magának a székelységnek kell aléltóságából felébrednie és Attila birodalmát utolsó csepp vérig megvédelmeznie a szem-

Mai számunk 6 oldal.

forgató idegen befolyások lidércnyomásaival szemben.

A főispáni agyontámogatott és minden jókkal bőven elhalmozott félhivatalos lehozhatja a csillagos eget is a »rozoga« távozó hibáinak eltakargatására. Zokogó görceiben csepegtetheti a felcicomázott dicséretet tömegeit. Ezekkel a józanul gondolkozó, pártatlanul ítélő közvéleményt mesterkéltén elvakítani nem lehet.

Tetszik nekünk, hogy a szócsó most lépten-nyomon krokodil könnyeket hullat az oláhok terjeszkedése miatt. Azt azonban egy szóval sem említi, hogy a nagygalambfalvai Koncz-féle birtok miért jutott oláh-kézre? Ki és kik voltak okai annak, hogy az öszszecsopotortult vérbeli székelők a megállapított vételért lefizetni képesek nem voltak? Azt sem említi, hogy a zokogva távozó főispán ezen segíthetett volna, mert tudomással birt róla és az annyit hangoztatott s részünkről csak szomorúan tapasztalt nagy befolyását e kérdésnek a székelység javára való kedvező elintézésénél érvényesíthette volna. Miért nem tette? Ezt csak ő tudja...

„Az ellenzékek kereste a megértés módját!? Mikor, hol? Hiszen despotikus viselkedésével a legjobb indulatu ellenzéki férfiakat is elkedvetlenítette. Az ellenzéki sajtó képviselőjét pedig — hivatalos hatalmával visszaélve — a közigazgatási bizottság nyilvános üléséről (diszkréciónális jogaira hivatkozva) egyszersmindenkorra kiltotta.

Hát ez az ellenzékekkel való megértés módjának keresése!? Pedig ehhez hasonló módon kereste a megértés módját ő zokogósága mindenkivel szemben. Vagy megadta magát és tétet-fejet hajtott előtte s lábainál csuszott, vagy pedig — ha tudta — a legkörülmönfontabb eszközökkel székirozta, üldözte végörájáig. Más eset nem volt...

Ebből állott részéről a „megértés módja“ úgy a tisztviselőkkel szemben, mint a közélet tekervényes utain. Legmeghittebb emberei is félve tisztelték, de tulajdonképen senki sem szerette ideges, tulságosan sértődő, ingerlékeny és boszuálló természete miatt.

Az ellenzéki férfiakkal nemhogy kereste volna „a megértés módját“, hanem ellenzékét egyáltalán nem is tűrt. Feltétlen megadást, önértet-tagadást követelt. Hiszen volt eset reá, hogy régi benső családi barátját is megtagadta azért, mert őszintén, becsületes emberhez illő módon bevallotta Kossuth-párti elvhűségét.

Bizony a zokogva távozó nem a mai korba illő főispán volt. Inkább teljhatalmu császári biztosnak, mint a mostani kulturáltabb időszakban a vármegye szívé-lelkét megnyerni hivatott főispánnak kellett volna legyen — a nyílt abszolutizmus idejében...

Az oklándi adóhivatal, parajdi főszolgabíróság, törvényszéki épület ügye, a Rákóczi-ut megnyitásának kérdése már régen előkészített dolgok. Abban az érdem a kezdeményezőkhöz kívül főképen a vármegye országgyűlési képviselőit és a minisztereket illeti. Annak a főispánnak, ki mellett a mai rendszer oszlopos tagjai, egy Dr báró Daniel Gábor, Dr Heltai Ferenc, az újságírók nyugdíjegyletének is elnöke, az ellenzék részéről pedig Dr Válenstik Ferenc áll, könnyű ilyen és ezekhez hasonló, régen megérett kérdéseket — így választásokra való készülődés idején — kiszorítani.

De vajjon most már magának az agyonpótadózott szegény városnak, Székelyudvarhelynek ki fogja a perifériákra eltolt forgalmat, jelentékeny jövedelmi forrásokat helyreépíteni!? Erről is érdemes csevegni, mert maholnap úgy járunk, mint az egyszerű cigány a vásáron. A város forgalom nélkül marad...

A könnyezve bucsuzó főispán annyira kürtölt nagylelkűségét, emberi érzést nélkü-

löző módszerét jellemzi, hogy az ő »kormányzása« alatt, tisztán politikai boszúból srra törekedtek, mikép egy nagy családú embert kenyér nélkül, betevő falat nélkül hagyjanak. Nekik nem vétő ártatlan családot a legszükségesebb megélhetési forrástól is elűldözzenek s közel kétévtizedes becsületes küzdelem után arra kényszerítsenek, hogy még szülőföldjét is kész legyen elhagyni.

Az állatvédelmet uton-utfélen hirdetik és arra törvényes büntetést szabnak, aki ezt nem respektálja.

Ezzel szemben pedig — úgy látszik — a főispáni zsarnokságot semmi sem korlátozza abban, hogy a népes család szájából kivetesse még a becsületes munkával szerezhető száraz kenyeret is. Hatalmi súlyával büntetlenül reá nehezdedhetik, ha kap hozzá hyéna-lelkületű környezetet s mindenkit a gyerektelenhez, az amugyis magas lábon élőhöz kényszeríthet — politikai boszúból.

Azt is egész vigan eltűri, sőt befolyásával elősegítheti, hogy az ilyen embertelenül megsanyargatott politikai ellenfélre, műfelháborodás rendén, mondva csinált vádat koholjanak és így fogságba hnrcoltassák, anyagi erejét méltatlanul gyengítsék csupán azért, mert politikai becsületesége mellett szilárdan megállani merészkedett; mert farkcsóválva előtte leborulni és ötet bálványistenként dicsőíteni, imádni hajlandóan nem mutatkozott.

Ha az ilyeneket és ezekhez hasonlókat a most keseregve bucsuzkodó elnézte, megtörténni engedte, sőt elősegítette, ne csodálkozzék a »rozoga egészség« időelött való bekövetkezésén. Az ártatlanok átka szokta követni azokat a bűnöket, melyek a földi igaz gszolgáltatás gyarlóságán hajótörést szenvednek. Az lsten azonban igaz bíró. A jókat — bárminő veszedelmek között is — megjutalmazza, megerősíti; a gonoszokat, a szívteleneket pedig — az összeharcsolt legdúsabb földi javak mellett is — érdemük szerint és előbb-utóbb megbüntetheti.

Nem lehet helyes munka tehát embertársaink ellen — méltatlanul — tatárjárásokat rendezni. Erre nézve tanuságként nem akarjuk felidézni a megboldogult néhaiakat, kik — mint Gamera Oszkár báró, Lázár Ádám gróf, Stratzinger Emil kir. tanácsos — szellemszárnyakon vissza-visszatérnek emléküinkbe és velünk, valamint még más ártatlanul szenvedett és szenvedő embertársainkkal együtt bűnbocsánatért esedeznek a felhők felett örökön élő igazságos bíróhoz, hogy bocsássa meg az ellenük és ellenük véteteket...

A főispáni félhivatalos szócsó pedig csak sirjon-ríjon és zokogjon. Hiszen tényleg a legnagyobb veszteség ötöt érte, sőt egyedül csakis ő a vesztes, mert ha a községek öntudatra ébrednek és véletlenül belepillantanak a községi törvénykönyvbe s megtalálják látni az I-ső fejezet 2. §-át, mely világosan előírja, hogy a község a törvény korlátai között önállóan intézi saját belügyeit. Ha tovább menve, a III-ik fejezet 21. §-ának c) pontját is szemügyre veszik s arról nyernek megdöbbenhetlen felvilágosítást, hogy a község rendelkezik a község vagyona felett és végül tisztán megbizonyosodnak a 26. §-ból affelől, hogy nemcsak a főispán, de még a főszolgabíró sem parancsolhatja reájuk azt, hogy melyik újságot rendeljék meg maguknak, sőt a törvényhatóság is csak akkor avatkozhatik a község belügyeibe, ha közbenjárását vagy segélyét maga a község képviselete kéri ki és veszi igénybe, mondom, ha mindezeket a községek megtudják, akkor a főispáni félhivatalosnak befellegzett, mert zokogásaiból a községek többet nem instálnak, még ha azokat — látszólag — ingyen is szállítaná...

Néhol még divik, hogy jó fizetésért siratókat fogadnak a megboldogultak nagyobb

végtségére. Erre rendszerint a szegényebb vénasszonyok kaphatók, akiket aztán a meghalt ruházataból is részesítenek. A szócsó zokogását nem akarjuk ilyen siratónak nevezni, mert hiszen a távozó még él. De azért a hasonlatosság nincs kizárva. Hiszen a szócsó sem fújja sirató csimpolyáját — ingyen. A távozó egészen jámborul viselkedett vele szemben. Még főispáni ebédet is adott neki egyszer — a vendégloben. No igen, mert vármegyénket az utóbbi időben már csak annyira becsülte, hogy a vármegyházán mindössze egy butorozott szobácskát bérelt — a főispáni busás lakbérből. Hogy aztán órás, napos, hetes, hónapos, negyed, fél vagy egész éves volt-e a bérleti szerződés, melyet az alispánnal kötött, az iránt igazán nem érdeklődtünk. De hogy tiszta ingyen fizette vagy fizeti a házbért, mert a lakás állandóan főispán-hiányban szenvedett, az kétségtelen. Ez volt talán a vármegye javára tett egyedüli önzetlen jótékonyága, másodszor előtálat főispánsága idejéből...

Nézetünk szerint — a szócsó ebédje is azért történhetett mivel példálózaskép előhoztuk, hogy a türelmes Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök még az ellenzéki újságírókat is elhívta igazán fényes és otthonában tartott estélyére. Ebből kifolyólag aztán a távozó is mutatni akarta, hogy ő is utánozza, mert ime, megbecsüli a sajtót, illetve a sajtót... De ezzel ismét csak azt árulta el, hogy zárólag az ötet egekig magasztaló, lábai elé borulni kész szócsót kedveli és így ellentétbe került közvetlen gazdájával, kinek révén háromszoros főispánsághoz jutott — tudunk szerint most — egyedül e hazában. Világos cáfolata ez különben a szócsó husvétii zokogásában említett — »megértés módját« kereső legkisebb szándékának is...

Bizony »rozoga« és törékeny az ember. A legkeservesebb szenvedésnek épen úgy, mint a legvigabb életnek vége szakad. A főispánkodás is elmúlik, mint az ifjuság és a duhaj legénykedés. A hatalmaskodókból is szelidek, jámborok lesznek. Így történik a természet rendjén a nagy füsttel távozóval is. A nálánál sokkal hatalmasabb végzet kényszerítő parancsából, most lemondó önmegtagadással bucsuzodik és talán végre örökre is eltávozik... De nem akarunk a távozóval tovább foglalkozni. Hiszen már is hosszabbra nyúlt közleményünk, mint a mennyit neki szántunk. De köteteket lehetne írni az ő türelmetlen, ideges, kérlelhetlenül boszuálló, valóságos »cine mintye« sserepléseiről. Nem is mondunk le arról, hogy az utóbbi időben történt politikai üldöztetésünk frívol aktáit, alkalom adtán, nyilvánosságra hozzuk. Hadd lássa és bámulja az ország, hogy minő nemzeti munkát végeztek az ellenzéki sajtó eltiprására e vármegyében.

Ezeket pedig azért kellett most elmondanunk, hogy a nagyközönség tisztán lásson a székely őszinteség e mécsésénél és a félhivatalos oldalról keservesen zokogott »mérhetetlen veszteséget« a maga lényegtelen értékére leszállithassa s valamikép kétségbe ne essék...

Bárki jöjjön a bucsuzkodó kora aggyatján helyébe — jóindulattal, tisztességes, pártatlanul igazságos, emberséges eljárással, az ellenvéleményeknek is tiszteletben tartásával többre megy, mint féktelenül öklelő és halálra is üldözni kész vadsággal... Mert igen találóan mondja Király Péter kiváló költőnk és írónk husvétii számunkban:

Ti, akik gonosz uton jártok,
Kiktől annyit szenved hazátok,
Ha lesújt lsten ostroma:
Ti nem támadhattok fel soha!

DIXI.

A kormány visszavétele a rezolúciós politika csufos cserbenhagyása árán történt. A nemzet előtt ez a magyar alkotmány elárulása és egyébnek minősíteni, nem is lehet.

ban pedig a külföldi dalművészet remekét mutatta be olyan hatással, hogy a közönség mintegy megigézett csöndben, visszaféltott lélegzettel hallgatta, végeztével pedig elragadtatva adott kifejezést tetszésnyilvánításának, s nem győzte azt eléggé ismételni.

A dalegylet fényesen megmutatta, hogy régi dicsőségét vissza tudja szerezni, sőt már is egész biztonsággal megállapíthatjuk, hogy ismét feljutott arra a parnasszi fokra, amin egykori jeles vezérének, Dr Vajda Emilnek az idejében állott.

A dalegylet pontjainak különben méltó kisérőül szolgáltak a többi szereplők is, kik közül Novák Ernő zenetanár Hubay Csárdajelenetét, majd a közönség ismételt újrásaisaira Drda Kubelikzsánerü szerénádját, majd Mendelsohn koncertjének az andante-részét játszotta el hegedűn, s különösen a szerénáddal igen elbájolta a közönséget. A zongorakiséretet ehhez a hegedűjátékhoz, valamint a Hajnal uram című melodramához is Kertész Albertné szolgáltatta, akinek játékát a közönség ez alkalommal is a maga bensőséges és mégis szerény melegségében élvezhette.

Másik kiváló és hatásos számként különben éppen a Hajnal uram című melodrama tűnt fel a közönség előtt, amelyben Szomesán László joghallgató izléses szavaló készségeivel érvényesült, s Horváth József dalegyleti karnagy két énekbetétje pedig az érzésekben gazdag, színes, szépzöngésű dalolással ragadott el mindenkit.

Kedves egyszerűséggel játszotta el még Siegmund Gertrud is Chopin egyik mazurkáját, s szintoly kedves jelenség volt három kis fiúnak Varju Bélának, Varju Zoltánnak és Kertész Bélának az együttes éneke. A jövődó dalárdáját a jelen dalárdája idején igen hatásosan képviselte ez a három kis legény.

A hangverseny keretében még a színtársulat is előadott egy bécsi humoru, szelíd vídamságu kis vígjátékot, melynek „Fipsz a hires nőszabó” a címe. A derék színészek e vígjátékkal mindenesetre jól mulattatták a közönséget.

Szünetek alatt az 51. gyalogezred zenekara játszott, s ugyanez vezette be egy szép keringővel a táncmulatságot is.

A közönség tehát igen gazdag műsorban részesült, de hálás közönségnek is bizonyult, mert olyan széleskörű és meleg pártolással érdeklődött a hangverseny iránt, ami más alkalommal szinte ritkaságszámba megy.

Értesülésünk szerint — a Székely Dalegylet az országos versenyre menetel előtt még pünkösztör is rendez egy hangversenyt, amely alkalommal a saját választott versenytarabját adja elő s a kebelében alakított zenekarát is szerepeltetni fogja.

HIREK.

— **Erzsébet királynénk** születési helyét most állapította meg egy bajor történész E szerint a már 14-ik év óta elhunyt Nagyaszonynak nem Passenhofenben, a starnbergi tó partján, mint azt a gothai almanach, valamint az összes lexikonok és tankönyvek is följegyzik, hanem Münchenben az ottani királyi palotában született. Erről tudomást szerzett a király is, aki a bécsi tudomást szerzett a király is, aki a bécsi kapucinusok templomában a királyné szarkofágján már ki is javította a szülőhelyre vonatkozó adatot és az „In Passenhofen” kifejezés helyébe a „Nata Monachi” (született Münchenben) kifejezést tette.

— **Sebestyén Mózes kanonok.** A király március 24-én kelt legfelsőbb elhatározásával Sebestyén Mózes zetalakai esperesplebánost az erdélyi gyulafehérvári székeskáptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki. A királyi kinevezést a hivatalos lap egyik legközelebbi száma fogja közölni. Sebestyén

Mózes igazi szelídlelkű pap. Hívei körében nagy szeretet övezi és a kerületi papság igaz tisztelettel veszi körül. Kitüntetését vármegyeszerte örömmel fogadják.

— **Az időjárás** csak nem akar tavasz felé hajolni. Inkább téllal kedveskedik a szélséyes április. Eső, hó és szél felváltva bosszantja az embereket, kik tavasz első napját még március 20-ikára leszőgezték a kalendáriumba. Hiába! Ember tervez és a Mindenható végez. Különben a „szekeres karácson és szanas husvét”-ra célzó népjóslat az idén beteljesedett. Másutt még nagyobb bajok is voltak. Az erős szélvihar épületeket rombolt, vasuti kocsikat ledöntött, a fagy és árvíz pedig nagy károkat okozott. Rossz időket élünk, rossz csillagok járnak... De hát a mai emberek vajon jobbat érdemelnek-e! Ezt döntse el mindenki önmagában, saját lelkiismerete szerint.

— **Kitüntetett tanítók.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Jakab József és Szathmáry Lajos székelymuzsnai, Molnár Aladár árvátfalvai, Szathmáry Miklós és Kiss Jakab székelyderzsi, Molnár Vilmos patakfalvi, Kerekes György székelyvécei, Bálinth Zoltán és Lörincz András etédi, Szathmáry Ferenc abásfalvai, Boros György kobálfalvai, Bedő Albert komoródkeményfalvai, Péter János alsóholdogfalvai, Péter Izsák és Rákosi Margit kisbaconi, Darkó Lajos székelyszentmiklósi, Barabás Vilmos gyepesi, Török Ferenc és Szalontai Béla böződi, Demeter Miklós mátsfalvai, Bokor Károly betfalvai, Geneszy Ferenc korondpálpataki, Patakfalvi Izsák ravai és Lukács Tamás korondfenyőkuti elemi iskolai tanítóknak ama hazafias buzgóságukért, melyet a népies ismeretterjesztő előadások tartásában a mult tanévben kifejtettek, elismerését fejezte ki.

— **A bírói függetlenség** igen szép dolog így képzeletben. Azonban a gyakorlati élet nagyon szomorú eseteket tudna felsorolni e fontos alkotmányjogi oiztosítókunk rovására. Ilyen — többek között — az előléptetés, melyet a kormány kezel és azt úgy alkalmazza, ahogyan neki, t. i. az igazságügyi miniszternek tetszik. Ha akarja soron kívül is előlépteti. Ha nem akarja, még a sorrendből is mellőzi. Ezt igazolja Kovács Kálmán, a sepsiszentgyörgyi járásbíróság albirójának esete is, aki öt év óta hiába dolgozik fáradhatatlanul a legnehezebb és legnagyobb resszortban — mindenki megelégedésére. Hiába, mert — mint a háromszék vármegyei lapokból olvassuk — megtörtént, hogy ezt a kitűnő bírót, a bíróságok belső életére tartozó okokból, érdemtellenül több ízben mellőzték az előléptetésnél. Ez az állapot a bírói függetlenség rovására esik, hogy miért, azt minden józan felfogású ember kitalálhatja. Különben a sepsiszentgyörgyi ügyvédi kar fényes elégtételt szolgáltatott a derék albirónak. Az igazságügyi miniszterhez beadványt küldött és azt valamennyi bíróval ellenjegyeztetve, Kovács Kálmán kiérdemelt előléptetését kérlemzte. Az ilyen és ehhez hasonló esetek az ellenzéki képviselőknek nagyon alkalmas interpellációtémát szolgáltatnának, ha észrevennék.

— **Balázózás.** Özv. Bence Balázs né szül. Baczó Márát a hó 9-én temették a ref. szertartás szerint Homoródszentpálon. Bence Gábor ottani körjegyző édes anyját vesztette az elhunytban.

— **Falusbírók sztrájkja.** Minap a lapokat végig járta az a hír, hogy egyik vármegyében az összes falusbírók sztrájkba léptek, vagyis mindnyájan egyszerre lemondottak tisztas állásukról, mely különben gazdálkodás szempontjából rájuk nagyon káros. 100—120 K évi tiszteletdíjat kap a falu első embere. Ezért aztán hordozza a reá háruló felelősséget, melyből kifolyólag annyi dolga van, hogy gazdálkodásában rendszert visszamarad. A sok jövő-menő alkalom pedig a legtöbbjét korcsmázóvá s azután

erkölcsileg és anyagiilag züllötté teszi. E miatt aztán elhatározták, hogy inkább lefizetik a 200 K büntetést, mely hat év alatt — ha gazdaságukat rendszeresen folytathatják — számításba sem jöhet. Hogy aztán mi lett a falusbírók sztrájkjának a vége, arról a lapok nem számoltak be.

E NAP

Hétfő április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete.

Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavu újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vizsgálva szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

— **A homoróvidéki székely vasut** ügye igen örvendetes uton halad a megvalósulás felé. Az érdekelt községek mindegyike felajánlotta a reá eső anyagi erőt. A vármegye közönsége is elvben kimondotta a legmeszebb terjedhető támogatást s így most már semmi akadály nincs az annyira közszükséget képező vasut kiépítésének. Vajjon Csikszereda és Gyergyó felé az állam mikor fogja a székelyudvarhelyi vicinálit kiépíteni! Hát a kolozsvár — marosvásárhely — székelyudvarhely — sepsiszentgyörgy — konstancai világforgalmi vasutal mi lesz? Udvarhely vármegyét a hátramaradt közlekedés gyilkos gyűrűje fojtogatja. Alig tud már lélegzethez jutni. Erdély legmagyarabb vármegyeje végre megérdemelné, hogy az intéző körök feléje is pisantsanak. Gyarak, nagyobb ipartelepek addig itt nem létesülhetnek. Az elnéptelenedés, kivándorlás pedig egyre ijesztebb képet farag — a nemzeti munka nem nagy dicsőségére...

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok** április 16-án Szabéd, 18-án Berethalom, Galgó Ugra, 20-án Buzá, Drassó, Gyalu, Nagysármás, Várhely, 24-én Alsórákos, Alsószombatfalva, Eczel, Erked, Makfalva, Muzsna, Szászsebes, Torda, 25-én Bethlenszentmiklós, Feketealom, Lekence, 28-án Homoródklánd, Kiskapus, Szásznádas, Szentlászló, 29-én Jakabfalva, Szamosújvár, 30-án Osinka.

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Méhészeti tanfolyamok.** Az Erdélyrészi Méhész Egyesület kolozsvári telepen folyó évi május hó 2—19-ig, valamint ugyancsak május 23-tól június 8-ig földmives kisgazdák és június hó 10—27-ig vasuti alkalmazottak részére tanfolyamokat tartanak. Az 1 K-ás bélyeggel ellátott folyamodványok a földmívelésügyi miniszterhez címezve, lehetőleg a tanfolyam kezdetét megelőzőleg egy hónappal előbb benyújtandók. A résztvevők napi 3 K ellátási díjban részesülnek s ezen kívül III. oszt. vasuti féljegyre szóló igazolványt, a tanfolyam sikeres befejezte után pedig az utiköltség másfelét is megértetik a kisgazdáknak. A kérvényen az utolsó posta és vasuti állomás kiirandó.

Modern bucsu.

Irtá: Király Péter

Rokonság, sógorság,
Gyötrelmes állapot,
Afféle emberrel
A ki gyilkolt, lopott,
— Tisztelet becsület
Sok uri gusztusnak
Engedjétek meg, hogy
Töletek bucsuzzak,

Halálra szántatok,
És én élni fogok,
Pofátok a dültől
Akármint vigyorgo, —
Ti nálatok nélkül
Könnyebb vagyok, tisztább
Rutabbak vagytok, mint
Sárban a giliszták.

Rettenetes dolog
Vérfigasztó látvány,
Ilyen Istenátok
Jó szülők családján...
Apa, anya, igaz
Nemes, tiszta lélek,
A gyermekek mégis
Züllött teremtesek.

Züllött teremtesek
Gonosz képmutatók,
Jellemtelen gazok,
Ingyenélő csalók;
Csuffá tesznek apát
Anyát, hitvestársat,
Családi tüzhelyet
Rútul meggyaláznak.

Egy-egy ronda vétet
Mikor elkövetnek:
Áldozatuk felett
Markukba nevetnek:
Tapsolnak, kacagnak
Ha mást sirni látnak:
Nincsen a föld hátán
Több ilyen zsványhad.

Terhetekre volt a
Becsületességem,
Kihalt belőletek
Erköles és szemérem,
Egymás aljasságán
Ujjongva örültek:
A mint fohászkoztok,
Majd úgy idvezültök,

(Debrecen.)

A magyar gk. püspökség
ellen nem tiltakoztak.

Hlarky Miklós nyug. főreáliskolai tanár Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlésén szóvá tette azt a valóság esetén tényleg megbőrköztető hirt, mintha Erdély legmagyarabb vármegyéjéből a felállítandó görög katolikus magyar püspökség ellen tiltakozás történt volna. Ennek alapján a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége kérdést intézett az itt székelő gk. espereshez. Sándor István gk. esperes erre a következő szíves nyilatkozatot tette:

„Ama híresztelés, hogy Balázsfalván a püspöki konferencián a magyar gk. püspökség felállítása ellen tiltakozás történt volna, nem igaz. A püspökség felállítása a kormánytól függ. Ez ellen az egyház nem is szólhat. Balázsfalván mindössze annyi történt, hogy a bécsi apostoli helynökség azon felhívására, hogy nyilatkozzék az érsek a magyar gör. kath. püspökség felállítása és a Székelyföldön levő plebániák ahhoz kapcsolása iránt, az érsek püspöki konferenciát hívott össze. Erre, mint székelyföldi gör. kath. esperes, én is hivatalos voltam.

A püspöki konferencia odanyilatkozott, hogy a kormány által tervbe vett magyar gk. püspökség felállítása ellen nem tiltakozik. Am tegye a kormány azok részére, akik a püspökséget kérték. Azonban az egyházi autonomia által hozott törvényeket (a liturgiális nyelvre nézve), melyeket a római pápa ő szentsége megerősített, fenntartani kérték. Ugyis azt is, hogy amely egyházközségeket alapítottak, papokkal ellátták, azok jövőre is hatáskörük alatt maradjanak.

Rutabbak vagytok, mint
Sárban a giliszták,
Mert azok ott egymás
Vérét meg nem isszák...
Vérét meg nem isszák,
Husát le nem marják:
A maguk fajtáját
Soha föl nem falják.

A szalag, a csipke,
A selyem, a bársony
Ékesség oltáron
És papi paláston.
Tisztaság, becsület,
Áhítat jelvénye,
Igazi érdemnek
Disze, ékessége.

Rajtatok a selymek,
Szalagok és csipkék,
Nem arravalók, hogy
A ruhát díszítsék,
Hanem arravalók,
Hogy lelketek szennyt,
A nagyvilág előtt
Csalárdul elfedjék.

Aljasok, hitványok
Vagytok mind egy szálig.
Csak gyönyörködjétek
Egymásban halálig.
Ugy sem gyönyörködnek
Tibbenetek mások:
Bestiákat álcáz
A festett pofátok.

Megsegít az Isten,
Majd csak megkeresem,
Munkás két kezemmel
Napélő kenyerem.
— Nem kell a tiétek
Egy legkisebb falat, —
Holmi gazembernek
Avval is több marad.

Az értekezletnek hivatalos jellege nem volt. E kérdések csupán megbeszélés tárgyát képezték anélkül, hogy határozat jellegével bírtak volna. Jegyzőkönyvet sem vettek fel róla. Végeztével az érsek ebédet adott s ezután ki-kí hazautazott.

Eddig van az esperes nyilatkozata. A „Székely-Udvarhely” szerkesztősége azonban más oldalról is érdeklődött az ügy iránt. Az így kipuhított véleményekből azt látja, hogy a székelyföldi gör. kath. lelkészek legkevésbé sem idegenkednének a magyar püspökség főnhatóságától. Különösen akkor nem, ha ebből kifolyólag anyagi helyzetüknek javulását látnák. Ez esetben az összes egyházak önként csatlakoznak a gör. kath. magyar püspökséghez.

A kormánykörök bölcsességétől és a magyar püspökség ügyét intéző faktoroktól függ tehát, hogy e nagyfontosságú kérdést a lehető legjobban megoldják és a magyar püspökséget hova-előbb felállítsák. Ez ügynél a garaszkodásnak nincs helye. Itt már az áldozatkészség következik. A legnagyobb ügyek sokszor a látszólag legkisebb kérdések körül fordulnak meg...

Az első kudarc.

Az erőszak ösvényén.

Beöthy Pál és Kállay Tamás.

Véderőről nincs szó.

Budapest, április 12.

A képviselőház mai — a husvéti szünet első — ülése a reaktívált Khuen-kormány ketségbeesett erőlködésének színtere volt. Az üléstermen az erőszak szele sivitott keresztül — de senki sem ijedt meg tőle. A tervszerűen előkészített puccs pedig a neveltségesség mocsarába fulladt.

A képviselőház mai ülése szomorú bizonyítást tett arról, hogy Khuennak és a hátamögött ülő többségnek már senki sem szent, amikor hatalmuk ideig-óráig való föntartásáról van szó.

Név szerint való szavazással kezdődött az ülés. Ez természetesen sehogysem tettett a véderőjavaslatra áhítozó, Khuenimádó seregnek.

Nem-tetszésének a szavazás során a mungóhad két legtekintélyesebb katonája: Kállay Tamás és Farkas Pál adott először kifejezést.

Kállay Tamás a neve szólításakor sehogysem akart szavazni, holott ezt a házszabályok kötelezően előírják Farkas Pál pedig egyszerűen nem jelentkezett, amikor nevének szólították.

Ezt a házszabályellenes eljárást az ellenzék szó nélkül nem hagyhatta. Sorra állottak föl a szónokok: Polónyi Dezső, Benedek János, Batthyány Tivadar gróf, Ráth Endre, Bakonyi Samu és Polónyi Géza és bizonyították, hogy a szavazás érvényes nem lehet, ha az nem házszabályszerű.

A munkapárt sápadtan nézte egy darabig a véderőjavaslatnak napirendről való leszorulását. Azután a Tisza-gárda munkába lépett és addig küldözték a küldöncöket Náway nyakára, amíg átadta az elnöklést Beöthy Pálnak.

Ezalatt Jaczkó Pál és Ábrahám Dezső beszéltek a házszabályokhoz. Egyszerre csak Beöthy Pál megrázta a csengőt és a házszabályokra hivatkozva, kérdést intéz a Házhoz, kivanja-e Kállay Tamást a mentelmi bizottsághoz utasítani?

Ez a trükk a házszabályvita kettévágását célozta. Gyönyörű látvány: Kállay Tamás, mint áldozati bárány!

Györffy Gyula a kérdés föltevéséhez kért szót.

Beöthy ezt nem engedi.

Óriási vihar támadt. A képviselők fölugráltnak helyeikről, Kun Béla zárt ülést kérő ívet nyújt át Beöthynek, ez azt nem

veszi tekintetbe, hanem a fülsiketítő lármában fölteszi a kérdést és a jobboldal feléint, — zsebkendő nélkül — hogy szavazzanak. Az összes képviselők, jobb- és baloldalon egyaránt állottak akkor, tehát lehetetlen volt szavaztatni. Beöthy mégis ordítva kimondja a határozatot, amelyet azonban egyetlen ember sem értett meg. Erre Ráth Endre még egy zárt ülési ívet visz föl az emelvényre és meglobogtatja azt Beöthy szeméi előtt. Zlinezky István jegyző pedig vehemens gesztusokkal tiltakozik az elnök eljárása ellen s fülebe zugja:

— Györffy a kérdés föltevéséhez szó-lásra jelentkezett!

— Fiók-Perczell!

— Tisza-huszár!

— Ezért küldte el Náwayt?

Ilyen kiáltások csapkodtak az elnöki emelvényt.

Beöthy végre is megdöbben az ellenzék fenyegető magatartásán s elrendeti a zárt ülést.

A zárt ülésen elsőnek Holló Lajos szólalt föl. Beöthy Pál eljárásának házszabályellenes voltát bizonyította.

Náway Lajos, aki a zárt ülésen ismét átvette az elnöklést, azt erősítette, hogy a kérdés föltevéséhez nem lehet szólni.

Holló Lajos a házszabályokból merített érvekkel cáfolta Náway álláspontját.

Sághy Gyula megállapította, hogy amit Beöthy Pál, mint határozatot kimondott, az nem határozat.

Rakovszky István Náwayval szemben azt bizonyította, hogy a kérdés föltevéséhez mindig van szó. A házszabályok ellen szavazni nem lehet.

Bakonyi Samu Beöthy eljárásában tervszerűséget lát. Györffy Gyula hangoztatja, hogy a házszabályokat kis dologban sem szabad megsérteni.

Csermák Ernő és Kovács Gyula felszólalása után véget ért a zárt ülés.

A nyílt ülésen végeztek az elnöki előterjesztésekkel, megállapították a holnapi ülés napirendjét és Lukács László pénzügyminiszter beterjesztette a brüsszeli cukorkonvencióról szóló javaslatot.

Eitner Zsigmond két sürgős interpellációt terjesztett elő. Az egyiket a kereskedelemügyi miniszterhez intézte, amiért a komáromi választás alkalmával a vasuti és postaalkalmazottakat meggátolták szavazati joguk gyakorlásában; a másikat a belügyminiszterhez, emiért a komáromi választás után a csendőrök szuronysegezve, minden ok nélkül betörték az ellenzéki választók tanyájára; tették pedig ezt a rendőrkapitány, tehát a megválasztott képviselő parancsára.

Ez utóbbi interpellációját azonban nem terjeszthette ma elő, mert az elnök tévedésből előbb bezárta az ülést.

Az ülésen a véderőjavaslatról nem esett szó.

A Dalegylet —
hangversenye.

Husvét másodnapján páratlan művelzetben részesítette a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet” a város közönségét. Az előre közzétett ismertetések ugyan felfokozták az igényeket a dalegylet szereplése iránt, de ezeken az igényeken is könnyedén túlszárnyalt az a művészi eredmény, ami a dalegylet hangversenyéből előállott. Különösen kiváltak a hangverseny egyes számai közül magának a dalegyletnek pontjai. Igazán bámulatos fegyelmelzettséggel, gyönyörű összhang, finom színezés érvényesült mindenik énekükben.

Három pontot töltött be a dalegylet. Az elsőben a népies magyar ének, a másodikban klasszikus magyar dalolás, a harmadik-

Irodalom.

Olcsó Jókai.

Hónapról-hónapra új meg új meglepetéseket hoz ez a páratlan vállalat. Az áprilisi számok a következők: 44—46. Az északi Pólusig. Egy magyar matróz fantasztikus kalandjai az északi sarkvidéken. 47. A jedikulai rab. A török-orosz küzdelmek korából való történet, Jókai keleti elbeszéléseinek egyik gyöngye. Vanderguld ur, humoroszk a bohéméletből. 48. Az utolsó mór királyok. Albohacen kalifa regényes szerelmeinek története. 49. Kassári Dániel. Egy magyar származású bosnyák bég és sokszoros milliomos három feleségének története. 50. Száz leány egy rakáson. A szabadságharc egyik szomorú epizódja. Két léghajós. Egy légi ut leírása Páristól Kanadáig. Egy-egy szám 40 fillérért minden könyvesboltban kapható.

Méhészet.

Az Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.
Szám: 129—1912.

M E G H I V Ó.

Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület ig. választmányának folyó évi április hó 16-án d. u. 3 órakor Székelyudvarhelyen, a vármegyeház kistermében tartandó rendes ülésére.

TÁRGY.

1. A gyűlés megnyitása, elnöki bejelentések.
2. A múlt ülés j.-könyvének olvasása és hitelesítése.
3. Titkári jelentés az egyesület ügymenetéről.
4. A Kolozsváron 1912. év aug. 18—20-án tartandó orsz. méhészeti kongresszuson és kiállításon való résztvétel és képviseltetés módjainak megállapítása.
5. A székelyudvarhelyi áll. faiskola át-helyezésének ügye.
6. A vándorgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása.
7. Könyvtárnok választása.
8. Indítványok.

A gyűlés napján d. e. 11—12 ig Gál Imre titkár saját lakásán a ribizli bokrokat szétosztja. Kérének a jelentkezők, hogy ezen időben a ribizlik átvétele végett feltétlen jelentkezzenek, ellenkezőleg a cserjék más jelentkezőknek adtnak ki. Az előjegyzett mennyiségen felül is kaphatók cserjék. Baltacim vetőmag kilónként 50 fill-ben kapható a titkárnál. Tagsági díjak befizetendők.

Székelyudvarhely, 1912. április 8-án.
AZ ELNÖKSÉG.

Közönség köréből*

Kedélyes állapotok a — „pénztár“-nál.

A kerületi munkásbiztosító pénztárak, mint kényszer intézmények, nem valami kedvelt dolgok az életben. Mert az emberek fizetéseket általában teljesíteni nem igen szeretnek, még ha azért ellenszolgáltatást kapnak is.

Sokszorosán gyűlöltté, sőt utálatossá is teheti bármelyik intézményt az értelmetlen vezetés, a közönséggel szemben való hengegő bánásmód. Szóval az olyan viselkedés, melynek minden részéből azt látja a teherviselő, hogy a hivatal van a vezetőért és nem megfordítva.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár helytelen, nagy urhátnámságot eláruló vezetéséről e helyen már többször esett szó. Első esetben kitérő, semmit mondó

*E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

volt a válasz. Azután mély hallgatás következett. Ez pedig nyilván a beleegyezést, helyeslést igazolja.

Azóta sok víz lefolyt a Küküllőn és én is sok, igen lényeges adat birtokába jutottam. Ezekből kóstolóként bemutatok egy párat. Hadd lássa az oly széleskörű érdekelt-ség, hogy minő kedélyesek a „pénztár“ jelenlegi állapotai.

Valószínűleg azt hiszi a közönség, hogy hogy a „pénztár“ ügyvezetőjének, illetve igazgatójának mahagoni butorzzattal, perzsaszőnyegekkel berendezett, a főispánt is megszégyenítő fényvel beállított fogadó szobája kizárólag arra való, hogy a gazdag tartalék-alapokkal rendelkező intézményt reprezentálja. Ugye kérem, ezt gondolják?

Hát ez szörnyű csalódás. Először is azért, mert gazdag tartalék-alapok helyett iszonyu adósságok vannak. Másodszor pedig a fényes berendezés nem annyira a pénztár, mint inkább a „Foncier“ biztosító ügynöksége miatt vált ügyvezetői szükségletté. Természetesen a „pénztár“ terhére, a szegény tagok keservesen kiizzadott filléreiből. Kórház, orvosok — varhat-, várhat-, elvárhat-nak: míg csak bele nem fáradnak...

Kétségtelen tény ugyanis, hogy az ügyvezető, valamint a pénztárnok és a szolgáló a „Foncier“ nevű biztosító társaság részére — a „pénztár“ eléggé fényesen megfizetett idejében — ügynökösködnék. Ezt persze ingyen nem teszik, mert azért ismét fix és percentes fizetéseket huznak a biztosító-társaságtól.

Bűnös könnyelműséggel nem akarom vádolni az igazgatóságot és különösen a felügyelő bizottságot. De szinte lehetetlennek tartom, hogy az ilyesmikről tudomással ne bírjon.

Vagy talán épen ezen ötletből kifolyólag határozták el, hogy egyszerre két hivatalnokkal kell szaporítani a létszámot, mert különben testületileg köszönnék le viselt tisztségükről, mert a meglevő személyzet a „pénztár“ (suba alatt érve a „Foncier“) dolgait elintézni nem győzi?

Mert azt talán csak önmaguk sem hiszik, nemhogy a központtal elhitetni merészkednének, mikép a székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztárnak 3500 tagja volna?

Pedig hát ilyenképen fest a helyzet, holott tényleg a tagok száma kb. 1700. Mit szól ehhez az igazgatóság? Mit a felügyelő bizottság és főként az országos pénztár?

Emlékezzék csak vissza a t. igazgatóság! Mikor nem régen az ügyvezető vagy igazgató fizetésének megállapítását kérte a központtól a 3500 taglétszám alapján, az illetmény-szabályzat szerint. Mikor önök exponálták magukat, hogy a 3500 tag után feltétlenül még két tisztviselő beállítást kívánják és ennek kieszközlése miatt az ügyvezető vagy igazgatót kétszer zónáztatták Budapestre a központhoz, mesés utiköltségekkel és külön napidíjjal ellátva. Erre emlékezhetnek.

Mit gondolnak, vajjon csakugyan és tényleg a központnál volt az ügyvezető v. igazgató ur!? Hiszi a picil! Hiszen akkor idő előtt kisült volna a taglétszámmal való manipuláció. De hát különben kaptak-e választ akkori felterjesztésükre?...

A tiszteletbeli állás igen szép és üdvös dolog a társadalomra, de nem ám mindig a betöltőjére, mert sokszor nagyon kényes érdekek fűződnek hozzá. Ott pedig, ahol pénzkezelés van, fokozott éberséget, behatoló mélyebb tudást is követel.

Vigyázzon tehát az igazgatóság és felügyelő bizottság, mert a közvagyon körüli eljárásra a törvények szigorúak s ha férfias bátorsággal nem tudják, nem akarják jogikat kötelességszerűen érvényesíteni, könnyen a saját vállukra hárul az erkölcsi felelősségen kívül a vagyoni is.

Nem akarok tanácsokat osztogatni az ügyvezető v. igazgatóval szemben követendő eljárásukra nézve. A tanácsadást hivatott ügyvédekre bízom — ilyen kényes jogi kérdésekben. Azt sem mondom, hogy állásától azonnal felfüggeszék a célzatos merészséggel működött ü. v. igazgatót. Tegyenek belátásuk szerint, súlyos felelősségük tudatában.

Azonban a jogos közérdek megóvása szempontjából ajánlom, hogy a „pénztár“ rendetlen ügykezelésére nagyobb gondot fordítsanak. Az igazgató uraság önkénykedésének pedig erélyes fellépéssel gátat emeljenek azzal, hogy ne csak az ügyvezető által eléjük tartott szítán keresztül tárgyaljanak, illetve az egyes ügyekre áment mondjanak, hanem végre álljanak talpukra és mentsek meg a pénztárt súlyedő posványból.

Egyelőre kóstolóként ennyit De türelem. Lesznek még cifrábbak is a — nagyon kedélyes „pénztár“ élményeiből.
ABOLICIONISTA.

Nyílt tér*

Cura pastoralis Árvátfalván.

Fájó lélekkel üjtjük föl az olvasók előtt azon hírlapi cikkek alakjában megjelent felszólalások tartalmát, melyek egyházunk belső életének sebeit tarták nyilvánosságra.

Mi, mint az egyházközség presbyterei akkor nem nyilatkoztunk, mert erős hittel reméltük az ügyek jobbra fordulását.

Mindent elkövettünk, minden alkalmat felhasználtunk, hogy az egyházközség és lelkész közt felmerült ellentéteket kiegyenlítsük, de mind hiába — nem sikerült.

Biró Áron lelkész autokratikus daccal harcol híveivel; az egyház lelki gondozásának munkáját megtagadta, egyáltalán nem végez semmi névvel nevezhető egyházi funkciót. Az esperesnél egészségi okokkal védekezik (zálogházhoz naponta példás pontossággal eljár), nekünk pedig azt üzenté Szabó Gyula patakfalvi lelkésztől, — kinek az egyház gondozását bérbe adta — hogy „meggyűlölt“ s azért nem jön közénk.

Szent Isten, hát lehetséges ez?! Meggyűlölni minket azért, mert azt akartuk, hogy gyermekeinknek tanítsa ő a vallást. Meggyűlölni az egyszerű embert azért, mert elődei hitét megakarja örözni a maga tisztaságában!?

Mi azt reméltük, hogy Isten előtt is kedves dolgot cselekszünk, ha arra törekszünk, hogy a „szeretet vallását“ a fogékony gyermeki lélekbe még idejében oltogassa be a lelkipásztor. Azt reméltük, hogy Biró Áron lelkészünk örömmel és hivatástól áthatott, átérett buzgósággal fogja teljesíteni óhajtatásunkat.

Reméltünk és csalódtunk.

Igy prédikálta ezt ő is nekünk: az élet nem egyéb, mint folytonos reménykedés és folytonos csalódás. De mi ezt akkor másképp értettük.

Ma már megértjük, mert meg kell értenünk, hogy előbb a pénzkereset, a „zálogház“, mert a mely napokon még a köteles istenitizteleteket sem tartotta meg, ugyanazon napokon — saját szemünkkel győződünk meg — hűségesen végezte zálogbecslői hivatását a székelyudvarhelyi zálogháznál. Ne csodálkozzék hát senki, ha e keserű igazságoktól vérző sebeinket a nyilvánosság elé adtuk, mert rá vagyunk kényszerítve.

Végül csak annyit lelkész ur; midőn kijelentette, hogy minket „meggyűlölt“, akkor ittműködésére az erkölcsi alapot elvezítette.

Árvátfalva, 1912. apr. hó 11-én.

Hécei Dénes, ifj. Nagy Ferenc, Balás Dénes, Balázs Gergely, Zsombori Dénes, Zsombori József, Balázs József, id. Nagy Ferenc, Balázs Ábel, Nagy Károly, Nagy András, Bokor Dénes, az egyházközség presbyterei.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be-
vásárlásainál és megrendeléseinknél a „SZÉKELY-UDVARHELY” c. újságot felemlíteni sziveskedjék.

Eladó ház Székelyudvarhelyt, a Soly-mossy-utcában 2 szoba, konyha, pince, istálló és más melléképü-
ekkel. Bővebbet ifj. Pálffy József-nél ugyanott.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornyagkereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös bork.

Katholikus és református imakönyvek e lap kiadóhivatalában kaphatók.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-moralt, Talmud-erkölcsöket enlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene. A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, az az ő theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatos, de szó szerinti fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 8 drb 4 korona.

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában
Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Unitáriusoknak

igen becses a Demeter Dénes k rácsonfalvi lelkész által írt **Konfirmációi Emlék**, melyet az E. K. T. 280-902. sz. a. elfogadott és országos használatra ajánlott. E gazdag tartalmu, igen sok képpel díszített könyv ára fűzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhelyt.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornyagkereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Aspirin

vásárolunk eredeti

TABLETTÁKBAN

20 d.b. K 1,20

Minden Tablettára az ASPIRIN szó van rábélyegezve.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co.,
Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

NIGRIN

(Fernolent)

alegjobb cipők krém

Mindenütt kapható!

A lényeg vadászati kiállításon
arany éremmel kitüntetve

**Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések**

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői mun-
kák izléses ki-
vitelben, gyorsan és
pontosan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomtató és könyv-
kötő-intézetében

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióak bizonyított háziaszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvénynek, oszról és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be-
vásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti
üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.-
és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható.
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országház”
Prágában, Elisabethstrasse 3. neu.

Már megnyílt Székelyudvarhelyt, Kossuth-
utca 25-ik szám alatt
Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka
készruhákban, női, kosztümök, tavaszi kabátok, pon-
gyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár min-
denféle női és férfi divatcikkekben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap,
Udvarhely megye legelterjedtebb
közönsége. Megjelenik hetenkint
2-szer. Előfizetési ára félévre
5 K. Elterjedtségénél fogva hir-
detésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú díszlelvélpapírok. Ezekon kívül
közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok,
levél-kártyák, gyász-
Képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel.
levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes
virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, su-
lyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok,
vonalzott és rovatos papírok,
rajzpapírok, írógéppapírok, cso-
magoló és selyempapírok, má-
solópapírok, itató-papírok, szűrő-
papírok, torta- és befőző-pa-
pírok, könyvkötő-papírok és papir-
különlegességek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban.
hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfűze-
tek, rajzfűzetek, vázlatkönyvek,
diszminták, szírpírasi és rond-
írási minták. Olcsó legyező-fal-
rajzek, klotetpapírok, szivarka-
hávely, szivarka s névjegytárcák
Dohány-ésszivartárcák bőrből és
féméből. Bőrtárcák, pénzes-erszé-
nyek, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá-
zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és
esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések
stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárazak, dísztollszárazak.
Írók, fekete, színe
írók, notes-írók, csavariro-
nok (crayonok), zsebírók, csav-
aríróbetétek, íróvédők, író-
hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-
házi és fájelző kréták, színes
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, színes, vegy- és
ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDÜ, hegedüvonó, hurok,
hegedü-iskola, hegedü-alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek. Hang-
goló-sipok és orgonák. Mono-
grammok fehérnemű és levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda.
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtóablak
és névfeliratok öntött féméből,
erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szol-
gábirósági, végrehajtói, ügyvédi,
lelkészi, iskolai, üzleti és külön-
féle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók
művei, ifjúsági iratok és képes-
könyvek folyton vannak készlet-
ben. Teljes Magyar Könyvtár.
A székelyudvarhelyi középisko-
lakban és a városi és megye
elemi népiskolákban használat
ban levő összes tankönyvek rak-
tára. Szótárak, térképek, naptá-
rak, imakönyvek, albumok, em-
lékkönyvek, üzleti beíró könyvek
főkönyvek, pénztárkönyvek, nap-
lók, jegyzőkönyvek, másoló-
könyvek, bevásárló könyvek
zsebkönyvek (notesek), pénztár-
tömbök (Block), bárcá és szel-
vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-
rő, rajzdeszkák tolltokok, itató
deszkák, olaj-s zfesték minden
szinben. Ecsetek. Irodai és zseb-
tintatartók, disztintatartók, toll-
állványok, szivacs-csésze, író-
mappák. Legjobb dörzsmézőgák,
gummiszalagok. — Rajzszögek,
szőnyeg szegek, kapcsok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely